

GUERRA DE TROIA

Conflito **lendario** entre os primeiros **gregos** e o pobo de **Troia** no oeste de Anatolia, datado polos posteriores autores gregos no século XII ou XIII a.n.e./a.C. A guerra, un dos acontecementos clave da mitoloxía grega, conmoveu a imaxinación dos antigos gregos máis que calquera outro suceso da súa historia e foi celebrada na *Iliada* e na *Odisea* de **Homero**, así como en varias outras obras primitivas agora perdidas, e proporcionou con frecuencia material para os grandes dramaturgos da Era Clásica (séculos V e IV a.n.e./a.C.). Tamén aparece na literatura dos romanos (por exemplo, na *Eneida* de Virxilio) e de pobos posteriores ata a época moderna.

Nas versións tradicionais, Paris, fillo do rei troiano, fuxiu con Helena, esposa de Menelao de Esparta, cuxo irmán Agamenón liderou entón unha expedición grega contra Troia. A guerra resultante durou 10 anos, rematando finalmente co saqueo de Troia polos gregos vitoriosos. Esta versión foi rexistrada séculos despois; non se sabe ata que punto reflicte feitos históricos reais.

A CAUSA DA GUERRA

As bodas de Tetis e Peleo. Jacob Jordaens (ca.1637)

Segundo moitas versións, incluída a *Iliada*, a Guerra de Troia foi orquestrada por Zeus como un plan para reducir a poboación humana. Xermolou no "**xuízo de Paris**", no que o príncipe troiano foi nomeado por Zeus para xulgar un concurso de beleza divino que comezou na voda da nereida **Tetis** e do mortal **Peleo**, pais de Aquiles. Foron convidados a asistir todos os deuses e deusas, agás **Eris**, a deidade da discordia. Fiel á súa natureza, Eris apareceu na voda cunha mazá de ouro para outorgar "á máis fermosa". Reclamárona tres deusas: **Hera**, **Afrodita** e

Atena. Paris escolleu a Afrodita como gañadora despois de que ela lle prometese o amor da muller máis fermosa do mundo: **Helena**. Paris urdiu unha visita diplomática a Esparta e, unha vez alí, fuxiu con Helena cara a Troia.

En consecuencia, reuniuse unha forza grega aliada para facer a guerra contra Troia e recuperar a Helena, cuxo honor e o seu matrimonio con Menelao eran aquilo que moitos dos reis gregos (os seus antigos pretendentes) xuraran defender. O panteón grego estaba dividido nas súas lealdades, con **Afrodita**, **Ares**, **Apolo** e **Artemisa** apoiando aos troianos, mentres que **Atenea**, **Hera**, **Poseidón** e **Hefesto** axudaban aos gregos. Os deuses intervirían con frecuencia protexendo e guiando aos seus campións elixidos e ocasionalmente participaban na loita directa.

O xuízo de Paris, Pedro Pablo Rubens (ca.1638)

PERSONAXES PRINCIPAIS

Gregos	Troianos
 Aquiles: O máis grande dos guerreiros gregos e famoso por ser invulnerable agás no seu talón, Aquiles é o personaxe central da <i>Ilíada</i>, que relata como se negou a loitar no décimo ano da guerra tras unha disputa con Agamenón, pero volveu á guerra tras a morte do seu compañeiro, Patroclo.	 Héctor: Fillo maior do rei Príamo e da raíña Hécuba e marido de Andrómaca, Héctor era o máis destacado dos troianos, famoso non só polas súas habilidades como guerreiro, senón tamén pola súa virtude.
 Odiseo: heroe da <i>Odisea</i> de Homero e rei de Ítaca, Odiseo era coñecido pola súa astucia e habilidades de planificación estratéxica. Cando lle pediron que se unise ao exército grego, simulou estar tolo por mor dunha profecía que dicía que non volvería a casa durante moito tempo. Viuse obrigado a abandonar a súa farsa cando Palamedes o expuxo.	 Príamo: Rei de Troia e marido da raíña Hécuba, Príamo era un home ancián no tempo da guerra e non tomou parte activa na loita. Perdeu 13 fillos na loita, incluído Héctor.
 Agamenón: Rei de Micenas e marido de Clitemnestra, a irmá de Helena, Agamenón foi elixido como comandante grego. Infame por sacrificar á súa filla Ífixenia a Artemisa no porto de Áulide, onde o exército grego estaba atrapado pola falta de vento favorable. Ao regresar a casa, foi asasinado por Clitemnestra e o seu amante, Existo.	 Paris: Príncipe troiano e árbitro na concesión da fatídica mazá de Eris, a sedución de Helena por parte de Paris e a súa negativa a devolvela provocaron a guerra. Considerábase un arqueiro consumado, pero tamén cobarde, e foi eclipsado polo seu irmán Héctor tanto no carácter como na destreza.

Gregos	Troianos
 Menelao: Marido de Helena e rei de Esparta, Menelao acolleu de novo a Helena tras a caída de Troia e regresou con ela a Esparta.	 Eneas: Fillo de Afrodita e do troiano Anquises, Eneas sobreviviu á guerra e é representado na Eneida como o fundador de Lavinio (a cidade nai de Roma e Alba Longa).
 Diomedes: Rei de Argos e a miúdo considerado o segundo só por detrás de Aquiles en destreza militar, Diomedes	
formou unha alianza estratéxica con Ulises e era famoso pola súa valentía na batalla, chegando mesmo a ferir aos deuses.	
 Áiax o Grande: Rei de Salamina e recoñecible polo seu corpo colosal, Áiax o Grande competiu pola armadura de	
Aquiles contra Ulises tras a morte de Aquiles e morreu por suicidio despois de perder.	
Áiax o Menor (chamado así pola súa estatura baixa e para distinguilo do fisicamente imponente Áiax o Maior) é lembrado polas súas accións impías, como arrastrar á princesa troiana Casandra dunha estatua de Atena e violala. A forza grega tamén incluía a Néstor, rei de Pilos, que tiña 70 anos e non tomou parte activa na loita, senón que serviu como conselleiro.	

AS MULLERES NA GUERRA DE TROIA

Moitas veces eclipsadas polas heroicidades dos guerreiros, o sufrimento e a resiliencia das mulleres da Guerra de Troia forman o núcleo emocional do conflito.

Helena de Troia, Evelyn de Morgan, 1898

Helena: Considerada a muller máis fermosa de todas, a fuga de Helena con Paris provocou a expedición grega a Troia. Volveu a Esparta con Menelao tras o saqueo de Troia. Segundo Herodoto, permaneceu en Exipto durante a guerra, mentres unha Helena fantasma ocupaba o seu lugar en Troia.

Pentesilea: Raíña amazona de gran renome, Pentesilea era aliada troiana e foi morta por Aquiles na batalla.

Andrómaca: Esposa de Héctor, Andrómaca converteuse nun dos botíns de guerra e foi reclamada polo fillo de Aquiles, Neoptólemo, tras o saqueo de Troia.

Cassandra: Filla de Príamo e Hecuba, Cassandra recibiu o don da profecía -e tamén a maldición de non ser nunca crida- por Apolo (na *Iliada* non ten habilidades proféticas). Como resultado, a súa advertencia sobre a caída de Troia foi ignorada. Foi violada por Áiax o Menor durante o saqueo de Troia e despois reclamada por Agamenón, con quen máis tarde sería asasinada por Clitemnestra e Existo.

Ifixenia: filla maior de Agamenón e Clitemnestra, Ifixenia foi sacrificada a Artemisa polo seu pai despois de ser atraída a Áulide coa falsa promesa de matrimonio con Aquiles. En algunhas versións foi rescatada no último momento pola propia Artemisa.

EVENTOS CLAVE DURANTE O CURSO DA GUERRA

O DESEMBARCO GREGO

Cando a frota grega (as versións varían no número de naves, pero a cifra máis popular é de 1.000) chegou á costa de Troia, os soldados dubidaron en desembarcar debido á profecía de que o primeiro en facelo tamén sería o primeiro en morrer. Finalmente, Protesilao desembarcou e, como se predira, foi o primeiro en morrer —na maioría das versións a mans de Héctor— na batalla que se desatou. Nalgúns relatos, Ulises desembarcou primeiro, pero evitou a profecía pisando sobre o seu escudo en lugar de sobre a terra.

AS CONSECUENCIAS DAS LOITAS INTERNAS

No tumultuoso décimo, ano estalou unha amarga confrontación cando Aquiles insistiu en que Agamenón devolvese a Criseida, o seu botín de guerra, ao seu pai, un sacerdote de Apolo, quen enviara unha praga ao campamento grego. Como represalia, Agamenón secuestrou a Briseida, a concubina de Aquiles, o que levou a Aquiles e o seu exército, coñecidos como os mirmidóns, a desertar da guerra.

O DUELO QUE OS GREGOS CASE GAÑARON

Presentouse unha oportunidade de vitoria decisiva cando Paris retou aos gregos a derrotalo en combate singular. Menelao foi quen, naturalmente, deu un paso adiante. Acordouse que Helena sería o premio. Menelao demostrou ser o mellor loitador e comezou a arrastrar a Paris polo cabelo de volta ao continxente grego. Con todo, Afrodita interveu levando a Paris nunha nube antes de que Menelao puidese matalo, deixando o enfrontamento sen un vencedor claro.

AS FERIDAS DOS DEUSES

Sen Aquiles para dominar a loita, as glorias da guerra corresponderon a Diomedes. A *Ilíada* relata que lle esmagou a cadeira a Eneas ao lanzarlle un rochedo xigantesco que homes menos fortes non poderían erguer por si sos. Afrodita acudiu axiña en axuda do seu fillo ferido. Mentres levaba a Eneas fóra do campo de batalla, Diomedes perseguíu e rozoulle o pulso. Despois de fuxir ao monte Olimpo, Diomedes feriu a Ares e desafiou a Apolo, que o avisara de que respectase o estatus divino dos deuses.

O combate de Diomedes, Jacques-Louis David, 1776

A IRA DE AQUILES

A pesar das proezas de Diomedes e outros, os gregos sufriron na ausencia de Aquiles e os seus mirmidóns. Finalmente, o compañeiro máis próximo de Aquiles, Patroclo, entrou na batalla vestido coa armadura de Aquiles. A súa disimulación tivo éxito e matou ao heroe troiano Sarpedón. Con todo, Patroclo acabou por caer ante Héctor. Aquiles, enfurecido e abatido, recibiu un novo xogo de armadura de Hefesto e enfrontouse a Héctor nun feroz duelo, saíndo finalmente vencedor. Despois arrasou o cadáver de Héctor detrás do seu carro durante 12 días ata que os deuses interviñeron e Príamo rescatou o corpo do seu fillo. A *Ilíada* remata co funeral de Héctor.

AS MORTES DE AQUILES E PARIS

Ambos heroes morreron antes da caída de Troia. Aquiles morreu cando unha frecha lanzada por Paris e guiada por Apolo o alcanzou no talón, a única parte vulnerable da súa anatomía. Pouco despois, Paris foi mortalmente ferido polo arqueiro grego Filoctetes

A CAÍDA DE TROIA

O Cabalo de Troia, Juan de la Corte, s. XVII

frechas de Hércules (en poder de Filoctetes) debían ser empregadas e o Palladio (unha estatua de Pallas Atena) debía ser retirado de Troia. Estas tarefas cumpríronse debidamente (as versións varían sobre se os restos de Pélope foron realmente levados ao campamento), e Odiseo e Diomedes roubaron o Palladio.

O cabalo de Troia, a estrataxema que permitiu a brecha final nas fortificacións de Troia, foi ideada por Odiseo. Os gregos finxiron retirarse e deixaron atrás unha estrutura de madeira oca coa forma dun cabalo xigante que ocultaba no seu interior un equipo de elite de guerreiros. Un soldado chamado Sinón, deixado polos gregos en retirada, persuadiu aos troianos de que o cabalo era unha ofrenda a Atena e de que o rodasen cara á cidade.

A partida de saqueo oculta no interior do cabalo troiano incluía a Odiseo, Menelao, Diomedes, Áiax o Menor e Neoptólemo. A *Odisea* relata que Helena identificou o cabalo como unha emboscada e puxo a proba aos guerreiros ocultos imitando as voces das súas mulleres; moitos deles tentaron revelarse, pero Odiseo impediuno. De noite, os gregos saíron do seu escondedoiro e deixaron entrar o resto do exército en Troia. A devastación que se produciu deixou poucos superviventes. Entre estes estaban Eneas, que fuxiu da cidade, e as mulleres reais, que foron repartidas como botín de guerra entre os gregos. Príamo foi asasinado por Neoptólemo e a súa liñaxe extinguiuse.

Troia foi capturada polos gregos no décimo ano da guerra, como fora profetizado por un oráculo. Para asegurar a vitoria, os gregos tiñan que cumprir certas condicións: o ombreiro de **Pélope** (avó de Agamenón e Menelao) debía ser levado ao campamento grego, **Neoptólemo** debía ser recrutado no bando grego, as